

Structureel begrotingsaldo volatiele graadmeter

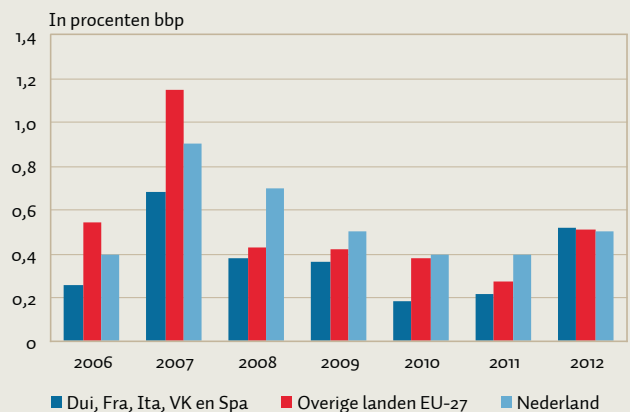
INTERNATIONAAL

Het structureel begrotingsaldo, waarin het nominale begrotingsaldo is geschoond voor conjuncturele effecten, is een belangrijke graadmeter bij de beoordeling van landen in het Stabiliteits- en Groeiact. De graadmeter wordt gebruikt om de mate van begrotingsconsolidatie te bepalen. Een bekend nadeel van het structureel saldo is de volatiliteit in de schattingen, zoals onlangs voor Nederland is aangetoond door het CPB. Deze schattingen worden veelvuldig bijgesteld, ook achteraf. Een goede indicator voor de volatiliteit is het verschil tussen verschillende ramingen voor een bepaald jaar t . De figuur neemt de najaarsraming van de Europese Commissie van $t+1$ en $t+2$ voor de schatting van het structureel saldo in een bepaald jaar t in ogenschouw. Door twee ex post cijfers te vergelijken geeft de figuur een inzicht in de volatiliteit die niet wordt beïnvloed door eventuele beleidsmaatregelen in het lopende jaar. Zo werd voor Nederland in 2013 nog uitgegaan van een structureel tekort van 2,7 procent bbp over 2012, in 2014 bleek deze inschatting te zijn verbeterd tot een tekort van 2,2 procent bbp, een bijstelling van 0,5 procentpunt. De verklaring voor de toch forse bijstellingen ligt onder andere in de potentiële groei, die wordt bijgesteld op basis van de laatste realisatiecijfers en zodoende zelfs ex post behoorlijk fluctueert. De potentiële groei werkt vervolgens door in het structureel saldo via het potentieel bbp en de outputgap. De outputgap is een maatstaf voor de conjuncturele afwijking van de potentiële groei-ontwikkeling. De figuur laat zien dat de grootste bijstelling van het structureel saldo zich in 2007 voordoet en dat de volatiliteit in latere jaren gestaag lijkt af te nemen. De bijstellingen lijken ook groter

te zijn voor kleine landen dan voor grote landen. De bijstellingen voor Nederland zijn relatief hoog. De gemiddelde ex post bijstelling over alle lidstaten over de periode 2006–2012 is 0,5 procentpunt. Dit is niet onaanzienlijk, gegeven het feit dat de vanuit het Stabiliteits- en Groeiact vereiste begrotingsconsolidatie voor lidstaten die hun doelstelling nog niet bereikt hebben, doorgaans tussen de 0,5 en 1 procent bbp ligt.

• JIP ITALIANER (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Bijstelling structureel saldo tussen $t+1$ en $t+2$

Bron: Europese Commissie

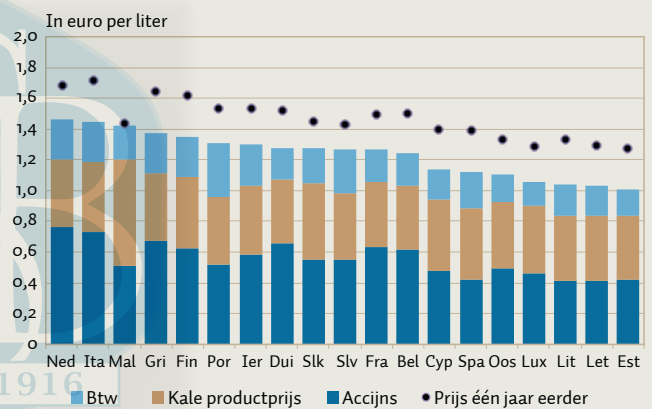
Benzineprijs in eurolanden vergeleken

MONETAIR

De prijs van een liter loodvrije benzine is als gevolg van de prijsdaling van ruwe olie in bijna alle eurolanden fors gedaald. Gemiddeld is de benzine aan de pomp ten opzichte van een jaar eerder ongeveer 17 procent goedkoper geworden. In dezelfde periode nam de olieprijs ruim 50 procent af. Het meest zijn de benzineprijzen gedaald in de Baltische staten en het minst in Slovenië en Slowakije (figuur). In Nederland is de daling minder dan gemiddeld. In Malta is de prijs gelijk gebleven omdat de overheid deze vaststelt. Dat de benzineprijs niet overal evenveel is gedaald, heeft te maken met de opbouw ervan. Het basisdeel, de kale productprijs, is de prijs waartegen oliemaatschappijen leveren aan benzinstations, opgehoogd met een winstmarge voor diezelfde pomphouders. Deze basis is gemiddeld in de meeste eurolanden 44 cent per liter. Ten opzichte van een jaar eerder is deze basisprijs circa 30 procent lager en volgt daarmee gedeeltelijk de olieprijsmutatie. Het tweede prijsdeel is de accijns. Dit is een vast bedrag dat door de overheid wordt vastgesteld. In Italië, bijvoorbeeld, is sinds 2008 de accijns met 33 procent verhoogd. Doorgaans is er sprake van een inflatiecorrectie. Naast accijns heffen Nederland en enkele andere landen een klein extra bedrag, de zogenaamde voorraadheffing. In 2015 bedraagt deze heffing in Nederland 0,008 euro per liter. De opbrengsten uit deze heffing worden gebruikt om een strategische olievoorraad aan te houden. Accijnzen zijn voor alle overheden in de eurolanden een stabiele bron van inkomsten. Het derde deel ten slotte is de verbruiksbelasting. Dit btw-tarief is in de eurolanden de laatste jaren meer en meer gelijkgetrok-

ken. Gemiddeld bedraagt het tarief 21 procent. Uitschieters zijn Luxemburg met 17 procent en Finland met 24 procent. Griekenland heeft in korte tijd de btw van 18 naar 23 procent gebracht. Per saldo leggen de accijns en btw een effectieve bodem in de benzineprijs. Samen zijn deze componenten in het eurogebied op dit moment goed voor gemiddeld 60 procent van de pomprijs. Door deze elementen zal de benzineprijsmutatie nooit gelijk zijn aan de olieprijsmutatie. • MARTIN ADMIRAAL (DNB)

Accijns en btw-bodem in benzineprijs, januari 2015

Bron: Europese Commissie

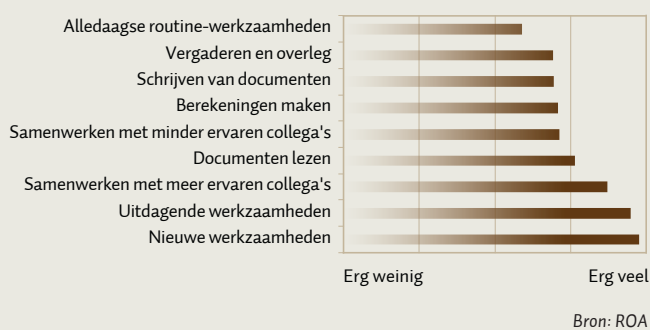
Leren door te doen

ONDERWIJS & WETENSCHAP

Uit de peiling in 2013 van de ROA Levenslang Leren Enquête blijkt dat 53 procent van de werkenden in de afgelopen twee jaar een cursus of training heeft gevolgd. Gemiddeld genomen zijn zij per cursus 21 uur bezig. Naast het volgen van cursussen is leren door te doen, ofwel informeel leren tijdens het werk, belangrijk voor het verder ontwikkelen van iemands kennis en vaardigheden. In 2013 geven werkenden aan 35 procent van hun werktijd te besteden aan werkzaamheden waarvan zij leren. Dat is aanzienlijk meer dan in de jaren daarvoor. Van de totale tijd die werkenden aan leeractiviteiten besteden, heeft veruit het grootste deel (96 procent) betrekking op het informeel leren tijdens het werk. Slechts 4 procent heeft betrekking op het volgen

van cursussen en trainingen. Dit roept de vraag op van welke taken men het meeste leert. Het werk van werkenden bestaat uit het uitvoeren van verschillende soorten activiteiten, zoals het uitvoeren van alledaagse routinewerkzaamheden of vergaderen, maar ook het uitvoeren van taken die nieuw zijn of een uitdaging vormen. De figuur laat voor een negental taken de mate zien waarin men daarvan leert. Werkenden leren het meest van nieuwe en uitdagende werkzaamheden, en het minst van alledaagse routinewerkzaamheden. Er wordt ook relatief minder geleerd van vergaderen en overleggen, het schrijven van documenten, berekeningen maken en het samenwerken met minder ervaren collega's. Vrouwen leren meer dan mannen van vergaderen en de samenwerking met meer of minder ervaren collega's. Hoogopgeleiden leren minder van routinewerkzaamheden dan laagopgeleiden, maar weer meer van werkzaamheden waarvoor zij voor een uitdaging staan, werkzaamheden die ze niet eerder hebben gedaan, samenwerken met meer ervaren collega's, documenten lezen of berekeningen maken. Tussen de verschillende leeftijdsgroepen blijken er weinig verschillen te zijn. Vooral de jongste werkenden leren veel van de samenwerking met meer ervaren collega's, terwijl 45-plussers relatief minder leren van werkzaamheden die ze niet eerder hebben gedaan. ■ **DIDIER FOUARGE** (ROA)

Mate waarin men leert

Buitenlandse werknemers in Nederland

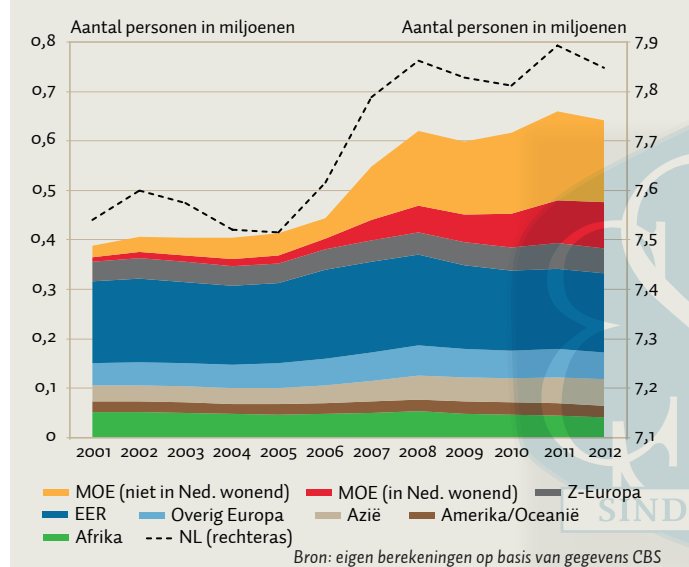
ECONOMIE & SAMENLEVING

Het aantal buitenlandse werknemers in Nederland is sinds 2001 behoorlijk toegenomen. Hun aandeel is gestegen van 4,9 procent in 2001 naar 7,5 procent in 2012. De figuur laat zien dat deze stijging vooral komt uit de Midden- en Oost-Euro-

pese landen (MOE-landen), en met name in de periode vanaf 2007. In 2001 waren er slechts 31.000 werknemers uit die landen in Nederland werkzaam, in 2012 waren dat er 257.000. Het overgrote deel van deze groep komt uit Polen. Zo'n 93.000 daarvan woonden ook in Nederland, de overige 164.000 MOE-landers werkten hier op tijdelijke basis en woonden hier officieel niet. Vanuit andere delen van de wereld bleef de toename beperkt. Uit Zuid-Europa waren er in 2012 slechts 50.000 werknemers. Het aantal werknemers uit de overige landen van de Europese Economische Ruimte (EER) is laatste jaren juist enigszins gedaald, van 184.000 in 2008 naar 160.000 in 2012. De stijging van het aantal buitenlandse werknemers houdt gelijke tred met de stijging van het aantal Nederlanders. Met name in de economisch gunstige jaren 2006–2008 steeg ook de werkgelegenheid voor Nederlanders. In het crisisjaar 2009 daalde zowel het aantal Nederlandse als het aantal buitenlandse werknemers, en ook in 2012 was dat het geval. Waar de Nederlandse werknemers vooral meer emplooi vinden in de zorg, de zakelijke dienstverlening en het onderwijs, vinden de MOE-landers vooral hun weg naar de uitzendbranche, de landbouw en de bouw. Opvallend is de daling van werknemers uit West-Europa (EER) in 2009 en 2010: hun aantal blijft ook na de crisis structureel lager dan daarvoor.

■ **ERNEST BERKHOUT** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Grensoverschrijdende arbeid

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.